

УДК: 636.5.084(091)

ЛАБОРАТОРІЯ ГОДІВЛІ ПТИЦІ – ПРОЙДЕНИЙ ШЛЯХ І ПЕРСПЕКТИВИ

Братишко Н. І.
Інститут птахівництва УААН

***Резюме.** В статті наведені дані щодо досліджень, які проводились в лабораторії годівлі птиці протягом 50 років з дня заснування Українського науково-дослідного інституту птахівництва.*

***Ключові слова:** 50-річчя Інституту птахівництва, лабораторія годівлі.*

***Summary.** Data of investigations of the poultry feeding laboratory for 50 years from the date of foundation of the Poultry Research Institute is presented in the paper.*

***Key words:** 50 years of the Poultry Research Institute, poultry feeding laboratory.*

За прогнозами ФАО до 2015 року виробництво м'яса птиці зросте з 77,2 до 95 млн. т на рік, а до 2022 птахівництво вийде на перше місце. З врахуванням зростаючого виробництва яєць, птахівництво є одним з основних споживачів кормів. На потреби птахівництва в світі використовується 38% всього вирощеного і виробленого промисловістю корму. В птахівництві витрати на корми є основною витратною статтею в загальних витратах. Зрозуміло, що питання підвищення ефективності використання кормів з метою як покращення продуктивних показників птиці, так і економії господарств були і залишаються основним напрямком діяльності лабораторії фізіології і годівлі птиці від дня її заснування протягом 50 років. Вже з перших років діяльності Українського науково-дослідного інституту птахівництва вчені лабораторії годівлі приділяли увагу розробці норм годівлі різних видів і вікових груп птиці за окремими показниками поживності, біологічно активними речовинами, добовою даванкою корму. Було встановлено оптимальні рівні протеїну і обмінної енергії для різних видів і вікових груп птиці вітчизняної селекції, вплив їх співвідношення на продуктивність і економічні показники; проведено порівняльний аналіз потреби в поживних речовинах для різних ліній і кросів, виявлено загальні закономірності і особливості окремих ліній. Важливе значення поряд з цим має нормована годівля: птиця повинна отримувати всі необхідні поживні, енергетичні і біологічно активні речовини з певною кількістю корму. Схильність до переїдання призводить не лише до підвищення собівартості продукції, але і погіршення здоров'я птиці. Особливо це стосується курей м'ясних і м'ясо-яєчних порід. Обмежена годівля птиці супроводжується певними ризиками, підвищеною агресивністю, можливістю канібалізму та ін., тому потребує виваженого підходу. Вченими лабораторії годівлі розроблені технології обмеженої

годівлі курей з використанням голодних днів чи зменшення щоденної даванки, кратності годівлі для різних порід курей з урахуванням їх особливостей. Дослідження проводились в тісному співробітництві з фахівцями лабораторії годівлі Всесоюзного науково-дослідного і технологічного інституту птахівництва. На основі аналізу спільних досліджень та світових досягнень за літературними даними в 1968 році були розроблені і видані „Методичні рекомендації по годівлі сільськогосподарської птиці”, в яких наведені деталізовані норми щодо годівлі різних видів птиці і які призначені для спеціалістів з годівлі птиці, зоотехнічних служб птахогосподарств. В подальшому рекомендації постійно оновлювались з врахуванням останніх досягнень науки і регулярно перевидавались (1972, 1976, 1983, 1998, 2005 рр.), що сприяло розвитку вітчизняного птахівництва. Крім того, розроблено ряд методичних рекомендацій щодо застосування окремих компонентів комбікормів: різних джерел кальцію і фосфору, алюмосилікатів. Рекомендації щодо застосування пир'яного, м'ясо-пир'яного, м'ясо-кісткового борошна, відходів інкубації, крові, молочної сироватки включали і оригінальну технологію їх переробки. Нові кормові засоби відзначались низькою собівартістю, технологічністю і високою якістю. Використання їх згідно з запропонованими способами в годівлі птиці забезпечує високу продуктивність і економічну ефективність, крім того дозволяє зменшувати витрати традиційних кормів і дефіцит білкових кормів, зменшувати забрудненість довкілля.

З розвитком птахівництва, зміною умов утримання і продуктивності птиці на порядок денний ставали нові питання і співробітники лабораторії завжди приймали участь у їх вирішенні. Так, поступово постала і стала однією з головних в годівлі птиці проблема дефіциту білкових кормів, особливо тваринного походження. Проведені дослідження дозволили визначити найбільш важливі моменти, критичні періоди, оптимальні поєднання компонентів та розробити технологію використання комбікормів з мінімальним вмістом тваринних білків в годівлі птиці, яка забезпечує реалізацію її генетичного потенціалу. Підвищення норм лімітуючих амінокислот, використання білків мікробіологічного походження, визначення оптимальних співвідношень продуктів переробки сої та соняшнику, збагачення комбікорму специфічними ферментними препаратами - способи, що розроблені фахівцями лабораторії в різні часи і дозволяють досягати високих показників продуктивності за умов мінімального використання білків тваринного походження.

В центрі уваги дослідників лабораторії завжди були питання раціонального використання як нетрадиційних кормів, так і традиційних кормових інгредієнтів, пошук шляхів підвищення їх продуктивної дії на основі нових знань про їх склад, структуру та за допомогою нових технологій обробки. Ці питання набувають особливого значення в останні роки, приймаючи до уваги, що птиця є конкурентом людини в споживанні злакових і можливий їх дефіцит в зв'язку зі зростанням чисельності

населення та особливо за умови зростання долі кукурудзи, яку використовують для виробництва біодизеля.

Цілий комплекс досліджень було проведено з питань мінерального та вітамінного живлення птиці. Встановлено закономірності та особливості їх засвоєння і обміну в організмі птиці, оптимальні і маргінальні рівні, вплив на продуктивність, репродуктивні показники, якість молодняку, продукції.

Слід особливо відзначити, що дослідження по визначенню оптимальних рівнів поживних речовин, енергії, ефективності різних кормових засобів і норм їх вводу в комбікорми для птиці проводяться в комплексі з фізіолого-біохімічними дослідженнями. Розроблено систему оцінки фізіологічного стану птиці, контролю показників обміну речовин залежно від діючого фактору, що дозволяє більш об'єктивно оцінювати ситуацію і визначити оптимальні умови годівлі птиці не лише з економічної точки зору, але і з погляду фізіологічної потреби організму.

З підвищенням продуктивності птиці і її спеціалізації, кількість показників, що підлягають нормуванню і контролю, постійно збільшується. Крім обмінної енергії, загального рівня сирого протеїну, кальцію і фосфору для сучасних кросів необхідно враховувати перетравність протеїну і вміст окремих амінокислот, доступний фосфор, показники доброякісності комбікорму та компонентів – буферність, кислотне та перекисне число жиру, рівень нітратів та нітритів, вміст окремих антипоживних речовин, в'язкість злакових. При цьому особливої гостроти набуває проблема доброякісності корму. Це обумовлено як появою значної кількості фальсифікованих кормів, так і зростанням вимог до якості продукції, що надходить до столу людини. Європейська система контролю якості ХССП передбачає контроль і зниження ризиків на всьому ланцюжку виробництва, починаючи з поля і закінчуючи переробкою і зберіганням продукції. У відповідності з вимогами сучасного птахівництва в лабораторії розроблюються нові та освоюються сучасні методи визначення необхідних показників

На думку провідних вчених світу, на сучасному етапі найбільш актуальними в годівлі птиці будуть дослідження, спрямовані на вивчення впливу кормів на здоров'я птиці, підвищення резистентності організму, опірності несприятливим факторам, а також одержання функціональної продукції з лікувальними властивостями для дієтичного харчування людини та профілактики захворювань. В лабораторії вже є суттєві напрацювання (розроблено способи підвищення ефективності вакцинації птиці, подовження терміну зберігання м'яса в охолодженому вигляді та ін.) і дослідження в цьому напрямі будуть продовжуватись.

Результати роботи співробітників за роки існування лабораторії знайшли своє відображення в монографіях, чисельних методичних рекомендаціях, авторських свідоцтвах, патентах, наукових та науково-популярних публікаціях.

Співробітники лабораторії завжди підтримували і підтримують тісні зв'язки з виробництвом, допомагають вирішувати як нагальні проблеми, так і питання стратегічного характеру, що постійно виникають.

Список літератури

1. А. с. 648194. Минеральная добавка для птиц / Ю. Н. Батюжевский, Ю. М. Насонов, В. И. Коновалов [и др.].- № 2544915/30-15; опубл. 25.02.79, № 7
2. А. с. 762844. Способ приготовления витаминно-минеральной кормовой добавки / Ю. Н. Батюжевский, Ю. М. Насонов, А. И. Горобець А.П. [и др.].-№ 27522121/30-15; опубл. 15.09.80, № 34,
3. А. с. 1331263. Способ определения жирорастворимых витаминов в растительных материалах / П. Ф. Сурай, М. С. Жедек. - № 3976043/15; опубл. 15.03.87, № 30, ДСП.
4. А. с. 1353407. Способ кормления индюшат /М. М. Лемешева, Ю. Н. Батюжевский.- № 3739028/15; опубл. 23.11.87, № 43.
5. Водолажченко С. А. Методические рекомендации по замене кормов животного происхождения соевым шротом в кормлении мясных кур / С. А. Водолажченко, Ф. Я. Ведякина.- Харьков, 1985.- 6 с.
6. Комбікорми повнораціонні для сільськогосподарської птиці. Технічні умови: ДСТУ 4120-2002.- [Чинний від 2002-09-30].- К.: Держспоживстандарт України, 2003-11.- (Національний стандарт України).
7. Комбікорми, премікси, вітамінні препарати, продукція птахівництва. Методи визначення вітамінів А, Е, В₂ та каротиноїдів : ДСТУ 4687:2006.- [Чинний від 01.07.2007].
8. Рекомендації з нормування годівлі сільськогосподарської птиці /[В. Ф. Каравашенко, Ю. Н. Батюжевський, В. М. Гордієнко та ін.]. – Борки, 19987.- 110 с.
9. Рекомендації з нормування годівлі сільськогосподарської птиці /[під редакцією Ю. О. Рябоконя].- Борки, 2005.- 102 с.
- 10.Соя в кормлении птицы / [под редакцией А. В. Терещенко].- Борки, 2007 – 31 с.
- 11.Сурай П. Ф. Методи анализа кормов и продуктов птицеводства /П. Ф. Сурай, И. А. Ионов.- Харьков, 1989.- 95 с.
- 12.Сурай П. Ф. Биохимические методы контроля метаболизма в органах и тканях птиц и их витаминной обеспеченности / П. Ф.Сурай, И. А. Ионов.- 1990 – 137 с.